

NORGES HØYESTERETT

Den 3. november 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-01733-A, (sak nr. 2005/714), straffesak, anke,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Anne Gro Aanonsen Kleven)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock**: Saken gjelder spørsmål om saksbehandlingsfeil og straffutmåling i et tilfelle hvor siktede under etterforskningen tilsto en rekke alvorlige narkotikaforbrytelser som politiet ikke hadde kjennskap til. Dette skjedde under skriftlig tilsagn om en straffepåstand på 7 års fengsel. Påtalemyndigheten gikk senere fra tilsagnet under henvisning til at det hadde kommet til ytterligere forhold.
- (2) Aust-Agder tingrett avsa 17. november 2004 dom som for A hadde slik domsslutning:
 - ”1 A, fnr 000078-00000, dømmes for 9 – ni – overtredelser av straffeloven § 162 første ledd, jf tredje ledd første punktum, 1 – en – overtredelse av straffeloven § 128, samt 1 – en – overtredelse av våpenloven § 33 første ledd andre punktum, jf § 8, jf straffeloven § 62 første ledd og § 64, til fengsel i 7 – sju – år.

Ved soningen fragår 185 – etthudreogåttifem – dager for utholdt varetekt.
 - 2 Hos A inndras til fordel for statskassen:
 - Kr 4 mill – kronerfiremillioner –. jf straffeloven § 34
 - En omega 30 seilbåt, jf straffeloven § 35
 - ...”
- (3) Dommen gjaldt ytterligere fire tiltalte i det samme sakskompleks, som ble dømt til fengsel fra 1 år til 6 år og 6 måneder. I tillegg ble inndragning idømt for tre av disse fire domfelte.
- (4) Påtalemyndigheten anket dommen. Anken gjaldt straffutmålingen. For A og en av de øvrige domfelte gjaldt den også inndragningen. En av de domfelte anket over

lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen. Agder lagmannsrett avsa 28. april 2005 dom som for As vedkommende hadde slik domsslutning:

”I tingrettsdomen blir det gjort disse endringane:

- 1. Straffa for A blir sett til fengsel i 9 – ni – år. Varetektsfrådraget skal vere på 346 – trehundreogførtiseks – dagar.”**

- (5) Samtidig ble avsagt kjennelse hvor anken over avgjørelsen om inndragning i forhold til A ble forkastet.
- (6) A har anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett. Høyesteretts kjæremålsutvalg besluttet 30. juni 2005 å tillate anken over saksbehandlingen og straffutmålingen fremmet. En særskilt anke over inndragningen ble ikke tillatt fremmet.
- (7) Under ankeforhandlingen for Høyesterett har forsvareren gjort gjeldende at straffutmålingsanken er den primære. Passende straff bør ikke overstige fengsel i 7 år, som da kommer i tillegg til en forutgående ikke sonet narkotikadom på 1 år og 5 måneder. Dersom Høyesterett er enig i dette, bortfaller anken over saksbehandlingen.
- (8) I motsatt fall ankes i tillegg over saksbehandlingen. Domfelte tilsto under politiavhør en rekke alvorlige narkotikaforbrytelser som politiet på forhånd overhodet ikke kjente til. Dette skjedde etter at det var inngått avtale med påtalemyndigheten om at det ville bli nedlagt påstand om 7 års fengsel. Påtalemyndigheten gikk uten grunn fra denne avtalen ved å nedlegge påstand om fengsel i 9 år, noe lagmannsretten tok til følge. For Høyesterett gjøres gjeldende at både tingrettens og lagmannsrettens dommer er basert på bevis som er ulovlig ervervet, og dette må lede til at dommene må oppheves.
- (9) Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.
- (10) Domfelte ble pågrepet i juni 2004, etter at han gjennom andre siktedes forklaringer var knyttet til et parti hasj på 61 kilo som politiet hadde funnet lagret i Lyngdal. Under ransaking hos domfelte ble funnet ytterligere knapt 10 kilo. Det kom etter hvert frem at det totalt hadde vært tale om et parti på 100 kilo hasj, som domfelte sammen med andre hadde innført fra Danmark i båt. Domfelte erkjente straffeskyld og ble varetektsfengslet.
- (11) Under avhør i juli 2004 gjorde politiet A kjent med at det gikk rykter om at det hadde vært flere turer til Danmark. Utenfor avhør bekreftet han dette. Etter å ha snakket med sin forsvarer, som var til stede under avhøret, ga han uttrykk for at han ønsket å erkjenne det han hadde gjort, men ikke uten på forhånd å få en garanti fra politiet med hensyn til straffen. Forsvareren ble av domfelte gitt en oversikt over det samlede kvantum hasj, amfetamin og rohypnoltabletter som det var tale om, og brakte dette videre til påtalemyndigheten.
- (12) I forbindelse med et politiavhør som ble gjennomført 15. juli 2004, skrev den politiadvokat som hadde ansvaret for saken, en erklæring stilet til forsvareren hvor det blant annet het:

”Under henvisning til nærmere skissert faktum forut for oppstart av politiforklaring fra forsvarer og/eller siktede A vedrørende overtredelse av straffeloven § 162 3. ledd, og særlig under henvisning til strl. § 59 2. ledd, opplyses det herved at påtalemyndigheten

ved undertegnede og/eller Statsadvokaten i Agder i fremtidig hovedforhandling, vil nedlegge påstand om straff med fengsel i syv år.”

- (13) Det ble i erklæringen opplyst at politiadvokaten på forhånd hadde vært i kontakt med Statsadvokaten i Agder, og at domstolene ved straffutmålingen ville stå fritt i forhold til den påstand som påtalemyndigheten ville nedlegge under en fremtidig hovedforhandling.
- (14) I det avhør som ble gjennomført 15. juli 2004, erkjente domfelte i tillegg til den innførsel av hasj fra Danmark som var bakgrunnen for fengslingen, ytterligere i alt 7 kjøp med korresponderende innførsler og påfølgende salg i Norge, med kvanta fra 10 til 106 kilo, til sammen 353 kilo hasj. Disse straffbare forholdene var begått i tiden fra 2000 til 2004. I tillegg erkjente han oppbevaring av ca. 30 000 rohypnoltabletter og oppbevaring og delvis finansiering av i alt 12,5 kilo amfetamin. Når bortsees fra delfinansieringen av amfetaminen, ble alle disse forhold inntatt i den siktelse som politiet utferdiget 18. juli 2004.
- (15) Under den videre etterforskning fant påtalemyndigheten grunnlag for å utvide siktelsen. Således omfattet den tiltalebeslutning som senere ble tatt ut, dels helt nye forhold, og dels en mer omfattende befatning med den narkotika som han tidligere bare var siktet for å ha oppbevart. Tiltalebeslutningen omfattet etter dette kjøp og salg av ytterligere ett parti amfetamin på 5 kg, av 200 gram kokain og kjøp av knapt 5 kilo metamfetamin. Hva angår den oppbevaring av 12,5 kg amfetamin og 30 000 rohypnoltabletter som var omhandlet i den tidligere siktelsen, var disse forhold i tiltalebeslutningen nå utvidet til å gjelde kjøp og salg.
- (16) Påtalemyndigheten ga på denne bakgrunn uttrykk for at man ikke lenger anså seg bundet av avtalen om å nedlegge påstand om 7 års fengsel. Til tross for forsvarerens protest, ble dette fastholdt for tingretten, hvor det ble påstått fengsel i 9 år. Denne påstanden ble senere opprettholdt under ankebehandlingen for Agder lagmannsrett.
- (17) Det følger av straffeloven § 59 annet ledd at retten ved utmåling av straffen skal ta i betraktning en eventuell uforbeholden tilståelse fra siktedes side. Dette innebærer rimeligvis at en siktet i mange tilfeller på forhånd kan føle behov for nærmere kunnskap om de strafferettslige konsekvensene av å tilstå. Dette gjelder både forhold som man vet at politiet kjenner til og forhold som antas å være ukjente. I praksis er det ikke uvanlig at slike spørsmål blir drøftet mellom siktede/forsvareren og påtalemyndigheten. I dette tilfelle hadde påtalemyndigheten som nevnt gitt et skriftlig tilsagn.
- (18) I den utstrekning det gis tilsagn av denne karakter, springer det i øynene at det særlig er to forhold som må gjøres klart: For det første må det klargjøres for siktede at domstolene ikke er bundet til å følge den straffepåstand som påtalemyndigheten nedlegger. Og for det annet må omfanget av de straffbare forhold som tilsagnet knytter seg til, gjøres tilstrekkelig klart.
- (19) I dette tilfellet er det liten uenighet om omfanget av de straffbare forhold som var skissert overfor påtalemyndigheten før tilsagnet ble gitt. Jeg har foran redegjort for de straffbare handlinger som senere kom til. De er slik jeg ser det, av en slik karakter og av et slikt omfang at påtalemyndigheten må sies å ha hatt god grunn til å gå ifra tilsagnet om at straffepåstanden skulle være 7 års fengsel.

- (20) Jeg tilføyer at heller ikke domfelte kan ha hatt noen rimelig grunn til å oppfatte situasjonen annerledes. Jeg viser her til den skriftlige erklæring som den forsvarer som bisto ham under avhøret 15. juli 2004, har avgitt for Høyesterett. Her fremgår at det under avhøret kom frem at det var tale om flere innførsler av hasj og mer omfattende befatning med de 12,5 kilo amfetamin enn det som var skissert før avhøret. Avhøret ble da stoppet, og det ble tatt opp med påtalemyndigheten hva dette hadde å bety for avtalen om straffepåstanden. Det endte med at man ble enige om at avtalen også dekket det overskudd som var kommet frem i avhøret.
- (21) Forsvareren har fremholdt at politiet allerede da tilsagnet ble gitt 15. juli 2004, i noen grad skal ha hatt kunnskap om de forhold som senere ble tatt inn i tiltalebeslutningen. Jeg kan ikke se at dette har noen betydning for det spørsmål som nå er reist.
- (22) Jeg er etter dette kommet til at det ikke er begått feil i forbindelse med at påtalemyndigheten så bort fra tilsagnet om straffepåstanden på 7 års fengsel. Jeg tilføyer at domfelte senere avga rettslig forklaring stort sett i overensstemmelse med sin politiforklaring fra 15. juli 2004.
- (23) Jeg går etter dette over til å behandle anken over straffutmålingen. Som jeg allerede har redegjort for, gjelder domfellelsen innførsel av i alt 453 kilo hasj, salg av 358 kilo hasj, kjøp og salg av i alt 17,5 kilo amfetamin, kjøp og salg av 200 gram kokain, kjøp av vel 4,8 kilo metamfetamin og kjøp og salg av ca. 30 000 rohypnoltabletter. I tillegg kommer brudd på våpenloven og overtredelse av straffeloven § 128, ved at domfelte da politiet kom til hans bopel, fikk tak i en revolver. Dette førte til at politiet i første omgang ikke fikk pågrepet ham.
- (24) Straffutmålingen reiser spørsmål dels om straffenivået ved disse meget omfattende narkotikaforbrytelsene knyttet til ulike typer narkotika, om reduksjon i straffen som følge av domfeltes tilståelse, og om forholdet til straffeloven § 64.
- (25) Domfeltes rolle ved kjøp, import og salg av hasj synes å være helt dominerende. Han har selv hatt kontakt med leverandørene i Danmark og – riktignok til dels sammen med hjelpere – stått for gjennomføringen av transporten til Norge. Han har også hatt en dominerende rolle med hensyn til finansieringen og har sammen med en av de øvrige domfelte i lagmannsretten også stått for salget i Norge. Det er tale om en vedvarende og økende virksomhet i de ca. 4 år den pågikk.
- (26) I tillegg kommer domfeltes deltakelse ved kjøp og salg av andre narkotiske stoffer, i alt 17,5 kilo amfetamin, knapt 5 kilo metamfetamin, 200 gram kokain og 30 000 rohypnoltabletter. Her har hans rolle vært mer tilbaketrukket. Lagmannsretten uttaler at han har finansiert denne virksomheten, mens hans medarbeider ved salget av hasjen både har hatt kontakt med leverandørene og tatt seg av salget.
- (27) Domfeltes aktivitet har vært motivert av utsikten til fortjeneste. Lagmannsretten uttaler at han har livnært seg av narkotikahandel.
- (28) Uten å ta hensyn til de forhold som tilsier en reduksjon, vil straffen ligge på omkring de 15 års fengsel som er maksimumsstraffen for en overtredelse av straffeloven § 162 tredje ledd. I vårt tilfelle er strafferammen høyere, i og med at det er tale om flere overtredelser av denne bestemmelsen, jf. straffeloven § 62. Det er ikke nødvendig for meg å ta stilling

til om det foreligger særdeles skjerpende omstendigheter som nevnt i § 162 tredje ledd annet punktum.

- (29) Spørsmålet om reduksjon i straffen etter straffeloven § 59 annet ledd har i dette tilfellet flere sider. Tilståelsen må i vår sak tillegges noe ulik betydning, alt etter hvilket straffbart forhold det er tale om. Det er naturlig å starte med den siste innførselen av de 100 kilo hasj, hvor ca. 10 kilo ble funnet hjemme hos domfelte, og en del allerede var solgt før politiet beslagla restpartiet på 61 kilo. Dette var i seg selv en meget alvorlig narkotikaforbrytelse som isolert sett for domfelte ville ha ført til en fengselsstraff på 4–5 års fengsel. Med de bevis som politiet allerede hadde ved beslagene og øvrige deltakeres forklaringer, antar jeg at domfeltes tilståelse ikke ville blitt tillagt særlig stor betydning ved straffutmålingen.
- (30) Dette var situasjonen når han deretter bestemte seg for å legge opplysninger om en rekke øvrige forhold frem for politiet. I en påtegning til statsadvokaten 18. juli 2004 uttaler politiet blant annet:
- ”Ut fra saken og de bevis som var sikret, kunne påtalemyndigheten sørget for domfellelse for ca. 100 kg hasjisj. As forklaring har gjort at han kan domfelles for ytterligere 353 kg hasjisj utover det påtalemyndigheten i utgangspunktet kunne ha klart å føre bevis for. Videre har A bidratt til å oppklare straffbar virksomhet knyttet til ca. 12.5 kg med amfetamin. A har involvert andre medskyldige, nemlig siktede B, som nekter for forholdene, hvilket for siktede nr. 3 A skal gi straffemessige konsekvenser i forhold til strl. § 59 2. ledd.”**
- (31) Når tilståelsen fører til det resultat som beskrives i påtegningen, ved at det blir domfellelse for straffbare handlinger utover de som allerede på forhånd var tilstrekkelig bevist, vil strafferabatten måtte bli betydelig. Men det er grunn til å påpeke at rabatten må knyttes til den del av straffen som skjønnsmessig kan tilbakeføres til disse forholdene. Hvis man således i vår sak skulle ta utgangspunkt i et prosentvis fradrag, bør dette i tilfelle beregnes ut fra en kortere straff enn de ca. 15 års fengsel som jeg har nevnt i det foregående.
- (32) Ytterligere ett forhold kommer inn ved straffutmålingen: Domfelte ble ved Nedenes tingretts rettskraftige dom 3. mars 2004 dømt til fengsel i 1 år og 5 måneder for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd jf. femte ledd jf. § 49. Forholdet gjaldt forsøk på kjøp av 16 666 rohypnoltabletter for 100 000 kroner. Dommen var en fellesstraff med en tidligere betinget dom på 120 dager. Det alt vesentlige av de straffbare forhold som vår sak gjelder, er begått forut for denne dommen. Lagmannsretten lot dommen bli stående og tok ved straffutmålingen hensyn til den, jf. straffeloven § 64 første ledd. Jeg bemerker at det forhold som ble pådømt i 2004 bare ville gitt et beskjedent utslag i straffutmålingen dersom det hadde blitt pådømt sammen med forholdene i vår sak.
- (33) Jeg har ved en samlet vurdering av de straffutmålingsmomenter som jeg nå har nevnt, blitt stående ved det resultatet som lagmannsretten kom frem til, altså en straff på fengsel i 9 år som kommer i tillegg til den straff på fengsel i 1 år og 5 måneder som ble idømt ved Nedenes tingretts dom 3. mars 2004.
- (34) Etter dette blir anken å forkaste.

(35) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

(36) Kst. dommer **Kaasen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(37) Dommar **Utgård:** Det same.

(38) Dommer **Stang Lund:** Likeså.

(39) Justitiarius **Schei:** Likeså.

(40) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.